

De Riouwstraat, de eerste straat van de Groninger Indische buurt, omstreeks 1920.

UITGEVER: FIRMA B.F. OZINGA. BRON: COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN

VERVAARDIGER: P.B. KRAMER. BRON: COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN

Een huizenblok in aanbouw aan de Billitonstraat, circa 1915-1920.

ciaal voor de welvaart en het prestige van de stad en het gewest werd bestempeld. In 1622 werd, een jaar na de oprichting van de WIC op 3 juni 1621, in Groningen de Kamer Stad en Lande opgericht. Hiermee kreeg Groningen een eigen afdeling in het bestuur van de WIC, die het had bedongen nadat er bij de oprichting van de VOC geen Kamer in de noordelijke gewesten was

BRON: COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN

De initialen van de GWC (Geoctroyeerde West-Indische Compagnie) en GO (Groningen en Ommelanden) markeren descheepswerf van de WIC aan de Noorderhaven op de kaart van Groningen (1637) van Egbert Haubois. De scheepswerf werd geen succes, het bleek uiteindelijk voordeliger te zijn om schepen te huren dan ze te laten bouwen.

gevestigd. Via deze eigen Kamer investeerden vooraanstaande Groningers onder meer in de WIC en in plantages in Suriname en op de Antillen.⁵ Daarnaast bood het een netwerk voor de elite om 'handelsstrategieën te bespreken, monopolies te regelen en voor het familiekapitaal gunstige huwelijken te bevorderen'.⁶

Nadat de WIC in 1674 failliet werd verklaard, werd binnen een jaar de 'Tweede' WIC opgericht. De machtsverhoudingen waren hierin onveranderd ten opzichte van de 'Eerste': de Kamer Stad en Lande had wederom aanspraak op één negende van de macht. In de periode van 1674 tot 1740 was de Groninger Kamer verantwoordelijk voor het uitvaren van ten minste 54 schepen. De aanwezigheid van de WIC leverde de Groningers naast direct economisch gewin dus ook veel bedrijvigheid op. Groningers waren bovendien in het gehele Atlantische gebied actief voor de WIC. Hiernaast vormde de verkoop van koloniale waren als suiker, koffie, cacao en tabak, vaak in combinatie met andere genotsmiddelen als sterke drank, in Groningen al sinds de zeventiende eeuw een lucratieve bezigheid. Dergelijke winkels waren overal in de stad te vinden.⁷ Door deze handel in koloniale waren had Groningen niet alleen een link met de overzeese bezittingen in de West, maar ook met die in de Oost. Desalniettemin is het enigszins vreemd dat de gemeenteraad van het ene op het andere moment en zonder duidelijke opgaaf van redenen besloot tot de vorming van een Oost-Indische buurt.

Naast de benoeming van straatnamen moest er na-

tuurlijk ook gebouwd worden. Dit was, zeker aan in het eerste decennium van de twintigste eeuw, nog een particuliere aangelegenheid, hoewel het aantal Groningse woningbouwverenigingen aan het begin van de twintigste eeuw snel toenam als gevolg van de Woningwet van 1901. De aanleg en bebouwing van nieuwe straten waar arbeiders en kleine zelfstandigen werden gehuisvest, zoals aan de Riouwstraat het geval was, lag dan ook in particuliere handen.⁸

Het ontstaan van de Indische buurt

Nadat op 19 december 1908 met de Bankastraat een tweede Indische straat was ontstaan, volgde verde-

re uitbreiding al snel.⁹ Op 14 augustus 1909 werd een voorstel ingediend tot de benoeming van de Biltonstraat, de Sabangplaats¹⁰ en de Delistraat, alsmede voor de wijziging van de Verlengde Fivelstraat in de Padangstraat. Dit voorstel werd op 7 september 1909 aangenomen.¹¹ Vanaf dit moment kende Groningen een Indische buurt met zes aaneengesloten straatnamen die naar Nederlands-Indië verwezen.

Soms duurde het enkele jaren voordat de bebouwing in een straat verscheen. Het is dan ook niet zo dat er geen sprake was van uitbreiding van de buurt, ondanks dat er tot 1918 geen nieuwe Indische straatnaam werd uitgegeven. Zo werd de Billitonstraat tussen 1916 en

VERVAARDIGER: ONBEKEND. UITGEVER: PAPIERHANDEL J. VALK. BRON: COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN

De Sabangplaats, tegenwoordig het Sabangplein, circa 1932.